

ПРИКЛЮЧЕНИЯТА
на
ДРЪНОВСКИЯТЪ МАНАСТИРЪ
на 1876 ГОДИНА

отъ
Свѣщ. Летка Ѓ. Франгова

издава
ЧИТАЛИЩЕТО
„СЕЛСКИ ТРУДЪ.“

отъ
С. Бѣла Черкова.

Търново
Изчатница К. Тулешкова,

1880

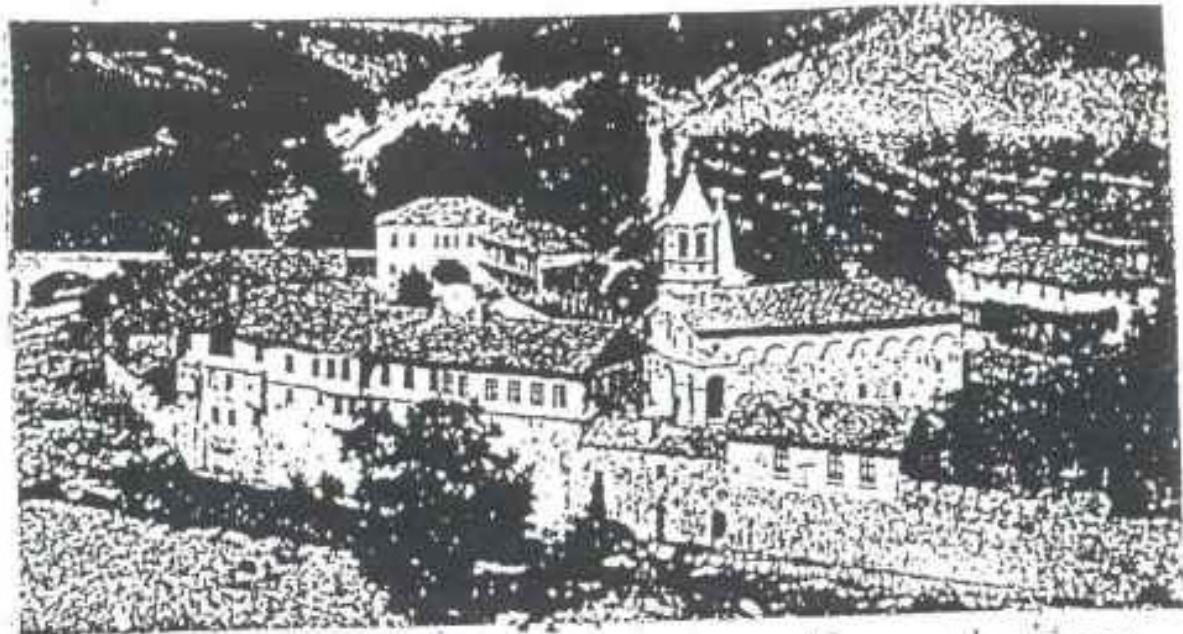
ПРЕДИСЛОВИЕ.

Ако азъ и да не самъ са явявалъ до
до днесъ на книжовното поле, ако и да не
съмъ талантливъ списателъ, то накъ пред-
приехъ да напиша книжката подъ заглавие
„Приключенията въ Дръновския манастиръ
на 1876.“ Азъ като участникъ въ това при-
ключение и като страдахъ така също въ тъ-
зи манастиръ заедно съ моите другари, за
това искахъ да изложа нѣколко факти за
това приключение, които може би ще послу-
жатъ за нашата нова история. Азъ казахъ,
че не съмъ талантливъ списателъ, но като
виждамъ, че нашият способни списатели не
съ пишат нищо за това историческо приклю-
чение, а само гледатъ да са карать за по-
голѣми постове, безъ да обрънатъ внимание
на интересите на отечеството ни и безъ да са
потрудятъ за обогатяванието на нашата бъл-
гарска литература.

Бъла черкова 8 Май 1880 г.

Посвѣща на бълочерковското читалище „СЕЛСКИ
ТРУДЪ“

Сжчинителя.

Когото да погледне човѣкъ съ внимание отъ бѫлгарите, той съкогашъ щеше да забѣлѣжи на лицето му, че той иска отмѫщениe за своята обида, но не е ималъ възможность и за това той само е "нажикалъ", охкалъ и е мѫлчалъ, защото не е ималъ способни люде, които да му покажатъ искътъ за спасение и да го поведатъ. Но, най-послѣ този отчестенъ народъ е можалъ и той да роди такива сипове, които си са посвѣтиле животъ собствено за това свято дѣло. Какви препятствия, какви маки и гонения не претърпиха тие, но безъ да са отчаятъ или да са оплашатъ отъ турските тѣмни и мокри затвори или отъ страшните и отвратителни бѣсилници, които стърчаха въ повечето градове, тис енергично слѣдиха своето дѣло и безъ да са отклонятъ отъ искътъ на правда.

та и свободата. Колкото повече турското правителство излишеше азиятските си кръности съ български мъченици, толкова повече са развишаваше между безстрашливите български младежи страстита за свободата на отечеството им. Ако турското правителство и да праща на заточение въ Диари-бекиръ. Багдатъ и другаде, пашите ръшителни юнаци и ако и да ги държеше сътежки желъза въ мокрите тъмници, то тие пакъ са не отчайваха, а щомъ памъреха сгоденъ случай—избѣгваха отъ тамо и отиваха въ една отъ близките христиански държави. Но какво правеха тие тамо? Дали на търговия са залавяха или ставаха подли мъскерета на пѣкъ подлизури? Не, това българскиятъ възстаникъ никога не го е правилъ и нито даже е мислилъ. Щомъ той стжпи въ свободна за него държава и въ тъзи съща минута почне да търси сгоденъ случай да премине съ оръжието въ ръка Дунавътъ и да помогне на своите поробени братия.

Когато народътъ видѣ и можа да са увѣри, че тие, които го подканятъ да стане той и да са онжлчи на петивѣковиятъ си притеснителъ,—че тие наистена са истински

сипове на отчеството си и не са иъкой
лажливи — почна и той тукъ-тамъ да ги слу-
ща и да зима участие въ тѣхното свято дѣ-
ло. Възстанката отъ година на година поч-
наха да ставатъ по-серизни приеха съвсѣмъ
другъ видъ. Ето най-послѣ, както казахъ по-
горѣ, че са свиха въ България народни а-
постоли и поведоха работата както са слѣдва.

На 1876 г. пролѣтъта бѣше хубава и ве-
села. Съкиго ти веселеше и награждаваше съ
своята красота и благоухания. Сичките жи-
вотни са радваха и веселяха, че свирѣната
зима си отидѣ и остави да настѫне веселата
пролѣтъ съ своята красота, като млада невѣ-
ста. Оскънъ дѣто са радваха и веселяха жи-
вотните, но между човѣците имаше такива
които много съ по-голѣмо нетърпѣніе очак-
ваха да настѫни пролѣтъта, защото тис не
искаха да са наслаждаватъ на естествен-
ната ѝ красота и приятност, а очакваха иѣ-
що повече отъ това прекрасно време. Тука
ще видите вие, да са сѫбрали младежи, кои-
то са разговарятъ тайно между себе си, но
на лицата имъ са показва живость, веселостъ,
като че тис ще могатъ въ растояніе на иѣ-
колко дни да придобиятъ едно огромно коли-

чество нари. На кадъто тие и да тръгнатъ, отиватъ бярже и весело, сичките тѣхни работи, като, че сами отъ себе си са вършатъ и не имъ правятъ ни най-малко препятствис. Ако му са случаше на нѣкого да са срѣщне съ тѣхъ, той наистина можеше да забѣлѣжи, че тис вършатъ иѣщо тайно, иѣщо сериозно, но не е въ сѫстояние да може да разбере нѣщо отъ чертите на лицето имъ. Ето какъ са били тие младежи, какво са работили и защо са биле толкова весели.

Тѣзи бѣха пародните апостоли, които проповѣдваха на бѫлгарския народъ възстаннически идеи. Но, тис не са ограничаваха само въ проповѣдъ, но силно приготвляваха народъ като можаха да го убѣдятъ, че той е народъ, и е роденъ за да бѫде народъ, а не робъ. Наистина, най-послѣ пародъ дойдо въ сѫзнание, че това е така и имъ поиска, щото тис да го пригответъ и да го поведатъ. Но сичкиятъ народъ ли можа да почувствува това? Не. Азъ казахъ народъ за това, защото ако земеше възстанието широки размѣри, той (народъ) непременно щеше да земе участие въ това свѣщено дѣло. Къто и да е, но младежите приготвляваха

иujшите потребности съедна голъма бжрина и ходиха отъ село въ село да заставляватъ сжучасниците да са закълнатъ, какъ ще бѫдатъ вѣри на отечеството си и на предводителите си. Сичкото това са извѣрши така скоро и така тайно, щото не само турското правителство, че не можи да узнае, но даже и селените турци отъ сѫщите села. Най-напредъ положиха клѣтва сжучасниците отъ селото Бѣла-Черкова, послѣ: Михалци Мосина, Дичинъ и Вишовъ-Градъ и са дадо известие, че ще са събератъ сичките съзаклѣтници въ селото Мусина.. Сичкото това са вършаше отъ тие личности: Попъ-Харитонъ мошахъ свѣтопреображенски, Пармакова офицеринъ бѫлгаринъ, Димитръ изъ Русчукъ, а знаменоносецъ ли бѣше Никола отъ Червена-Вода (Русчушко окрѫжение) и Христо Карапъ Минковъ отъ Тхриово. Като са направи съзаклѣтието изъ 28 Априлия 1876 г. и са рѣши да са събереме сички въ селоте Мусина и отъ тамо да тръгнеме за Балканъ. Сигко са свирши и 28 Априлия настани и ние като са бѣхме вече събрали въ селото и ето, че частъ по два по турски лис потѣглихме изъ селото, дѣто съхуваната ня състоѣше само отъ 280 души.

Когато тръгнахме от селото Мусина, тая вечеръ почна да вали дъждъ и нравеше голямо препятствие. Отъ селото ни Бѣла Черкова имаше момчета, които бѣха зеле участие и тръгнаха 103 души. Като излѣзохме отъ селото, то ние са отиравихме за Стара планина, а отецъ Харитонъ и Пармаковъ, като на насърчаваха постоянно, ние слѣдахме и жить си бѣзъ да са отчай. Ейкой отъ насъ, а сѣки отиващ съ голямо въодушевление и радостъ, че ще си пролѣеме кръвъта за отечеството си. Нашиятъ планъ бѣше да стигнеме въ Балканътъ и да можеме да са присъединимъ съ четата на Дюстабанова.

Нощта бѣше тѣмна и безлунна, даждѣтъ продължаваше да вали, а на насъ ни бѣше малко трудно, защото сѣки отъ насъ носехе отъ 15 до 20 оки товаръ на гърбътъ си. Като вървяхме цѣла нощъ, най-послѣя наближи да са съмнова и ние тръбваще да преминиме близо до селото Балванъ, което е на разстояние отъ Търново три часа на западъ. Това село е населено само отъ турци. Турците не на видѣха, но когато преминавахме презъ гората видѣха на пѣкъ овчарчета — турчета и този часъ отишле и извѣстиле въ се-

лото на мұхтаринътъ, а отъ това село извѣстие въ Дръново и Търново на правительство и слѣдъ малко можахме да видиме съ джековидната тръбъ (пусулата), че иде сила потера башивозуци; но тис не смѣиха да са доближать до настъ. Знамето, косто посѣхме са развиаше и ние преминахме презъ селото Махалата, косто е населено само отъ бѫлгаре и с джлско отъ турското село единъ четверть часть. Отъ това село ние си зехме хлѣбъ, защото селените като на разбраха какъ сме, тис ни даваха съ голѣмо благодарение и много са бѣха зарадвале и не знаяха даже какъ да са изразятъ отъ радостъ и да па благославятъ. Отъ това село са присѫдилиха съ настъ нѣколко родолюбиви младежи. Като тръгнахме отъ това село, ние минахме презъ колибите Плачка, Каломенъ и Цига, а башивозуците се на слѣдяха и като вървѣхме частъ до 9, най-послѣ ние стигнахме до манастирътъ отъ дѣто ии бѣше ижть за Балканътъ. Предводителътъ ии испрати авангарда да разглѣжда мястата отъ дѣто ще миниме, защото потерата отъ минута на минута са умножаваше. И наистина, авангардата като вървеше, оказа са, че ижть ии бѣль и пре-

проченъ отъ регуляри на турска войска. Тука иисъ трѣбаше да тжсимо да си стоваримо припасите на безопасно мѣсто, но като нѣмаше на близо друго такова мѣсто, то иисъ направихме за по-добрѣ въ манастиръ св. Арахайгель. Нѣмаше друго що да са направи, защото момчетата отъ една страна бѣха много утрудени, а пакъ отъ друга имѣть ии бѣша пресечени, както казахъ и по-горѣ. Тука главатаръ ии са распорѣди да забико-лимъ манастиръ и направихме единъ кругъ по 20 души въ манастирската гора; но много трудно иѣщо бѣше да са постоянствува ии въ манастиръ, защото мѣстото не бѣше сгодно. Манастиръ е расположенъ въ трапъ, който с обиколенъ отъ трите страни съ високи ска-ли, а отъ четвъртата страна е гора и само отъ тамо може свободно да са влезне въ него. Тази страна е на юго-западъ отъ Дрѣново и е на растояние половица часъ. Послѣ пладия етапъ една твърде озорита битка, която трая около четири часа. Съ двѣте страни имаше ранени; отъ наша страна са раниха само четирма души, и отъ тѣхната имаше, но не мога да знамъ колко бѣха. Презъ пощта предводителъ ии распореди много добрѣ стра-

жата, тогава той и неговите съветници са събрахме на една страна да са съвѣтуваме дали да излѣзмъ изъ манастиръ или да останемъ тамо; по даждътъ не преставаше да вали и иж правяще голѣми синки и не ни даваше возможность да можемъ да излѣзнемъ отъ манастиръ. Освѣнѣ това ние са бояхме да излѣзнемъ по даждътъ да не ни са измокри оружието и барутъ, защото пушките ни бѣха отъ стара система, т. е. кой каквато с можалъ да намери.

На 29 априли са почна битката и пушките почнаха да търмятъ и отъ двѣте страни — бойятъ трай цѣли четири часа, а войводата като насърчаваше момчетата, то тисе насърдени отъ него много сполучливо бѣха. Азъ мога да похвали я нашиятъ предводителъ, защото той водеше своята работа твърде умно и разумно, а отъ друга страна бѣше искрепенъ патриотъ и народолюбивъ човѣкъ. Той имаше на години 48. Ние твърде често виждахме, че неговиятъ куршумъ не падаше на празно, а се трѣбваше да порази нѣкого отъ неприятелите, защото отъ неговиятъ грѣмъ съкога падаха отъ високите скали доло или черкези или отъ башибозуците. На 30 тога

такъ са иочна битката и отъ нашите са-
пиха само двама души и двама убити. На
първи май Фазлъ-паша и дръновските чор-
баджие проводиха единого човѣка и на съвѣ-
товаха да са предадеме и съ условие, че ужъ
нѣма да па затварятъ, а ще па пуснатъ да
си отидиме сѣки по-дома си и да бѫдеме сво-
бодни. Цие видѣхме пратеникътъ, който още
отъ джлеко викаше па бѫлгарски: „Братия,
писмо ви нося отъ страна на нашата.“ Въ
това време грѣмежътъ и отъ двѣте страни
престана, а Христо Кара Минковъ го попита:
„Какво писмо носишъ?“ Той му отговори.
„Казахъ ви отъ Фазлъ-паша и отъ дрънов-
ските чорбаджии.“ Тогава приеха писмото, а
пратеникътъ стоя заграденъ отъ стража и
го пазяха да не гледа за да може да ни уз-
нае силите и да па искаже. Пащите искока-
ха да отговорятъ па писмото и отидоха по-
главните, т. е. предводителътъ и неговите
съвѣтици — да са съвѣтоватъ. Ето сѫдържа-
нието на писмото: „Братия вѫзстаници, по-
неже сте излезнале съ оръжие въ ръка про-
тивъ царъ си, неправедно сте направиле.
За вашата не добра постъпка, за първи идъ
всемилостивиятъ ни царъ ще ва опрости. За

първи пътъ въ умоливаме предайте сгрупирани манастирът. Но добър напраектъ, предайте са, по-напредъ ще вървятъ калуѓерите и послѣ вие и тий ще си отидите съки свободно и ще бѫдете оправдени.

Дръжонски чорбаджие:

Х. Д.

Х. М.

Наистина, добри обещания, но ние като сме родени въ България и като сме живели между турците и тяхното правителство, знахме като истини си престата тяхните обещания, че са горди. Но ако и да бъше съмнението това, косто тис ни казваха истена, то ние никога не щъхме и да чуеме, защото не сме излязали въ гората да искаем царски обещания, че ще ни прости гръховете, защото не сме били разбойници оловене и затворени за престилението си, че да избегнем отъ затворъ и да ни обещаватъ прошка, а ние искаем свободата на отечеството си и за това сме излязали съ оръжие въ ръка. Като са по-скърбоважи, то ние написахме имъ писмо, предъ и имъ върнахме, косто съдържаше така: „Добръ, но вие ис напате защо

и за какво сме излѣзнале и отъ какво са
нуждасме, а само ни пишите да са предаде-
же. Ние може и да са предадемъ, но пак на-
предъ заповѣдайте да са разговориха лично-
съ вази (съ чорбаджиете) и отъ турска стра-
на пока да дойдатъ за да си изевиме жела-
нието и да видятъ и тис защо и за какво
сме излѣзнале съ оржис въ ржка противъ
царътъ сѫ. Само тогава можемъ да са преда-
демъ.“ И са подписаха предводителътъ и пе-
говите съветници.

Пратеникътъ го испроводихме, като му
връчихме писмото. Въ този денъ не стаа
битка, защото Фазлъ-паша са надѣваще, че ще
са предадемъ и ли испроводи още и фоколко
писма и ние му испратихме назадъ. Ние ба-
то са надѣвахме, че ще дойде Фазлъ-паша и
да му разисиме своето желание, парѣдихме
една добра стая, отредихме и почетенъ ка-
раулъ отъ ония момчета, които имаха чисти
дръхи направени споредъ вѣстаническата
униформа, както сѫ имале и другите вѣз-
станици, които са участвувале въ други вѣз-
стания. Сичкото това произшествие са слу-
чи на 2 май 1876 год. Десятиците (уптер-
офицерите) починаха да даватъ на момчетата

хлѣбъ по равна частъ, т. е. колкото с запо-
вѣдалъ войводата. Ние бѣхме пресмѣтиле,
че брашното, което имахме въ манастиръ
щеше да ни стигне за седемъ дена, а жито
и мисиръ (кукурузъ) имаше въ манастирски-
те хамбари доста. Съ тѣзи храна са пресмѣт-
на, че ще можемъ да са прехранимъ до два
месеца.

За да можемъ да поддържиме битката,
ние имахме доволно барутъ, защото наме-
рихме и въ манастиръ още. Освѣтиъ то-
ва, и манастирската воденица бѣше на наше
расположение. Манастиръ имаше едръ добитакъ,
имаше и овце, кози почти съки денъ ко-
ляхме по-два-три добитака, а мѣсото са раз-
даваше на дружината на определена равна
частъ. За наредбата на стражата бѣше пре-
поръжено на Христа Пармакова, Иванча Ма-
раргозицътъ, Димитра Койовцилията, Никола
отъ Червена Вода и други. Денемъ, като
срѣщахме голѣмо препятствие отъ турските
коригуми, които надаха се на прозорците, за-
да са отбралиме поща отъ тѣхъ, то ние ис-
правихме плочи и ги затуляхме и съ това ние
са виждахме въ безопасностъ за изколко вре-
ме. За вода не са нуждаехме, защото рѣка-

та вървеше край съмнитъ манастиръ. И така, битките следваха редовно и се нападателно, а турската войска отъ денъ на денъ са умножаваше, но, осъзнъ това, башивозуците и черкезите и тие са умножаваха.

На 6 май Фазлъ-паша, като сторилъ намерение да на победи и да му станеме цялка на хищничеството, той бъше расположилъ лагеръ по баирите и скалите който състоене новечето отъ регулярия войска. На 6 того посланикътъ донесъ още едно известие отъ Фазлъ-паша. Ето неговото съдържание.

„Възстановици, послушайте моите думи и имайте добришата да са предадете, защото не ще са мине много време и манастирътъ ще са преобърне на прахъ и именъ и всичките ще бъдате въ моите ръце.“

Фазлъ-паша.

6 Май 1876 г.

Нослѣ това грямежъ престана около два часа и насъ тогава написахме отговоръ и го пратихме по-сѫщиятъ пратеникъ. Ето и неговото съдържание:

„Пашюо, ефенди. Отъ твоето писмо са види, че ти искашъ просто да са предадеме въ твоите ръце, като добитаце, а не на инициаторъ, както са слѣдва на един възстаници, т. е. на един недоволни хора отъ нѣщо, които са излезнале съ оръжието въ ръка противъ властъта, т. е. защо сме излѣзнале, отъ какво сме недоволни и какво искаме, а само ни предлагашъ да са предадеме и повече нѣщо. Отъ тука са види, че ти имашъ силно желание да са предадеме въ твоите немилостиви ръце и да на мъчишъ споредъ вашите азиатски обичаи. Ти трѣбва да знаешъ и това, че ище сме са повдигнале противъ турската несправедлива власт съ оръжие пе да са предаваме въ вашия ръце доброволно, като страхливи жени, а ще са бнеме до последията си калка кръвь въ защитата на свободата, която вие ни грабнахте немилостиво и сички сме са рѣшиле да измреме въ името на милото ни отчество Бѫлгария. Вие ще отговаряте предъ образованна Европа за вашиятъ постыпокъ.“

Възстаниците въ дръ. Манастиръ.

Щомъ пратеникътъ занесе пашето имено

то Фазлъ-паша като го прочелъ види са, че са с разлютилъ много и са чу военната тръба да затръби на пристъпъ (юрюшъ). Въ този часъ бърдата и скалите почорняха отъ турска войска. Куршумите починаха да падатъ по покривът на манастирът, като даждъ и керемидите са испотрошиха отъ тъхното надание. Бойятъ отъ минута на минута земаше се по-широки размѣри и най-послѣ прие голямъ разгаръ.

Вайводата ни, който не падна духомъ, а обладаваше силно себеси, той на насърдчаваше и ни напомняше постоянно, че ние са бисме за поробеното си отчество, а не за слава и гордостъ. Юнациите насърдченик отъ войводата, тис ужасно са биха а коригумите имъ не падаха напразно; а право на не-приятелъ.

Дордъто войводата насърдчаваше момчетата, чу са гласъ, който викаше: „Войводо, войводо, черкезите наблизиха отъ горлъмата врата.“ По команда на войводата, повечето отъ момчетата са спуснаха на ися страна и сполучиха да ги отблъснатъ като убиха четири души отъ тъхъ. Черкезите заеха добри позиции и са остановиха тамо, за-

щото имаше голъми камане и дебели дървости. Отъ тамо тис ни правиха голъми препятствия, защото бъха наблизо около петдесетъ раскрача. Освѣйъ черкезите, по редуляриата войска и тя силио са стараси съ да на заобиколи да на разбие, но ти съкога бивайс отблъжвана, защото манастирската ограда ни помагаше като крѣость.

На 7 май манастирскиятъ егумонъ Х. Похомия, какъ с можалъ да са измѣжис скрито отъ четата и отишель въ Дръново. Какво е той тамо говорилъ на турците и чорбаджиете не ми е известно, а другите калугери оставаха въ манастиръ и полагаха голъмъ трудъ да пригласяватъ синките потрѣбиости на нашата чета.

Въ този сѫщиятъ денъ Даскаль Киро каза една рѣчъ (сказска) на дружината която много новлия и ги насаждчи. Пакистена, рѣчъта на Даскаль Кира бѣше тай патриотически и трогателно сказана, щото ние въ тая минута почувствувахме необикновенна дързостъ и решителностъ, защото той често споменаваше въ рѣчъта си, че ние сме должни да испълниме своята дългъ камъ поробено то си отчество, че ако ние умрѣмъ, то па-

шите дѣца и вику да на благославятъ "вовѣки. Ще кажа иакъ, че тези думи направиха почти съвсиго отъ настъ да презре смъртта. Като свѣрши Даскаль Киро, то неговата послѣдня дума бѣше тая: "Напредъ юнаци, джрзость, джрзость, отмѫщениес и отмѫщениес на тирана. Богъ е съ настъ." И въ тоя часъ сички заехме своите позиции които занимавахме по-преди.

Настани и 8 май. Когато са схвани хубаво като погледнахме съ джелековидната тръба (бинокла) къмъ турския лагеръ, що да видимъ. Два голѣми тона, които имъ правиха мѣсто и ги насочваха надъ манастиръ, а турците правиха голѣмъ шумъ, като тжркалиха голѣми камане отъ скалите, но нико не стояхме съ склоннати ръце да ги глѣдаме, а удрихме на ония които копаяха и които тжркалиха камане и тие падаха въ рѣката Етръ (Интра) заедно съ каманите отъ високите скали. Черкезите убиха три наши коня и два манастирски, защото щомъ са покажеше нѣкой добига отъ манастиръ куршумите почнуваха да са сипятъ като дждъ отгорѣ му. Въ този денъ са почина силна битка. Пониаха и двѣте страни да гърмятъ. Отъ тоно-

вите и зеха да надать гранатите въ манастирския дваръ, но съдъ не сънайсътъ гръмания отъ топътъ, и не сполучихме да убие толчията. Като видѣ това Фазлъ-паша той заповѣда да дръшатъ топовите по-назадъ дѣто не можаха да достигнатъ нашите куршуми.

Вайводата, който не представаше да на насърдчава, той напомняше на момчетата да не хвърлятъ крушумите си пакразно, защото битката, както са виждаше ще са продължили много. Турците и тие отъ 'соята страна почнаха да гърмятъ съ топовите дѣто спомниха да разбиятъ голѣмата манастирска врата и събориха горниятъ катъ на стапите. Ние съ голямо усилие са стараихме да достигнеме топовите съ нашите пушки, но и бѣше возможно, защото пушките ни бѣха прости. Послѣ това тие събориха и черковните кубета и почнаха да надать гранатите на останалите стапи. Като хвърлиха около 75 гранати, то тие сполучиха да запалиятъ и стаята въ която бѣше Бачо Киро и даскаль Василъ. Огньътъ са увеличаваше, защото топовите много брзо биха и гранатите падаха се на покривите. Манастирътъ

пламна сичкя и пламақътъ отъ минута на минута са увеличаваше, а единъ отъ нашата дружина, като искаше да на насаждчи синции, той почна да пѣе черковна пѣсень. „Господи силь съ нами буди ищаго бо разве тебе помощника имами, Господи силь снами буди.“ Отъ този стихове почти сичките момчета безъ исклучение са насаждчи до такава степенъ, щото са приготвиха да са биятъ до последната си капка кръвъ. Най-послѣ, като видѣхме, че е невозможно да са одържиме въ манастирътъ, то ние са събрахме синца на едно място и са рѣшихме да излѣзнемъ, но тука забѣлязахме, че Бача Кира го пѣма, защото той билъ останалъ между пламаците съ 7 души, но тие слѣдъ малко излѣзнаха неповредими.

Въ тази ужасна битка отъ нашите имаше 4 ранени и 2 убити. Най-послѣ, като са събрахме сички, то ние излѣзохме изъ манастирътъ и са упътихме къмъ лозята срѣщо Дръниово. Това наше излизане стана така тайно, щото турците не можаха да на огадятъ на каде отиваме. Когато ние вървѣхме около единъ четверть часъ, срѣщиахме съ турския караулъ и го разбихме. Така съ-

що и съ вторият караул са сръцахме и то разбихме и него, и стигахме до лозето, но тамо билъ расположенъ турският лагеръ. Предводителът ни, който въ това време на водеше, той не падна духомъ, турците като видя и напротивъ той на насаждни и одарихме на турският лагер и тука са почна сериозно и значителна битка. Това бъше по едина часть вечеръта, а нощта като бъше тъмна, то ние са размъсихме съ турците и въ тъмнотата не са распознавахме кой е турчецъ и кой българинъ. Тази ужасна битка са продлжи цѣли три часа и за това имаше и отъ двѣте страни много ранени и убити. Ние бъхме по-малко отъ турците почти двайсетъ имъти и за това отъ нашите останаха твърде малко, но турците на другият день, като пребраха свояте ранени и мъртви, то тие зеха и нашите ранени, които не можаха да избъгнатъ съча отъ тѣжките си ранни.

Читателът помни, че ние бъхме оградени въ манастирът отъ сѣка страна и за това, като не можахме да разбиеме и да си отвориме имът, то ние бъхме принудени да отстъпиме назадъ, но това отстъпление остана така безъ редъ, щото ние са изгубихме

и едвамъ са събраха тукъ таме по 10 или 15 души. Въ тъзи ужасна битка надиаха предводителите ни, които силно са стремяха да разбиятъ и да отворятъ иакъ. Бачо Киро тръгналъ на една страна съ 7 души, попъ Балчукъ на друга страна съ нѣколко души и азъ вървѣхъ съ петнайсетъ души, които сѫ можихме още презъ тая иакъ дано намеримъ място да излѣзвеме, запото щомъ са сѫмъ ще на изловятъ синца ни. Като ходѣхме изъ тъмнотата да търсимъ място да избѣгнемъ, то ние са одарихме три или четири иакъ съ турскиятъ передовой цѣль и отъ 15 души да останахме само шестъ и тръгнахме по течението на рѣката, защото наближаваша да са сѫмие.

Когато ние слѣдвахме да вървимъ такъ по-брѣгътъ на рѣката, намерихме едно сгодно място въ скалата да са укриемъ, но тамо имаше петтима калугери а ние ги испихдихме и са замѣстихме на тѣхното място. Въ това време дойдоха още трима души отъ нашите и са присъединиха съ насъ, а калугерите минаха рѣката и са скриха въ колибата дѣто имаха направена да си вардитъ бостаните.

Съмиса. Черкезите и башивозуците нападнаха манастирът и почнаха да го ограбват, а други нападнаха на онай колиба дъто бѣха са скриле калугерите, като ги убиха, запалиха и колибата. Отъ това място дъто ние са скрихме, много добре видяхме какво са вжреще въ манастирът. Местото ни не бѣше толкова безопасно, но Всешиниятъ на запази и ние останахме здрави. Башивозуците като подозираха това място дъто са бѣхме ние скрили, то тие гръмнаха два лъти, но като нѣ имъ са отговорихме, помислихаси, че нѣма никой. Сръщъ настъ по скалите са бѣха скрили около четиристъ момчета отъ пашите. Турците щомъ ги видѣха, нападнаха ги, по слѣдъ една опорита битка, тие сполучиха да ги разбиятъ и хванаха нѣколко отъ тѣхъ, като ги мъчиха най бѣзжалостно.

Богъ винаги защищава страждущите. Джъда, който не преставаш да вали, преобрна са на сиъгъ и като са мржки, то ние оставихме нашето скривалище, минахме рѣката и отидохме да са скитаме изъ тѣмнотата сръщо голѣмата стена и да тжрсиме място да излѣзнемъ отъ обсадата. Като набли-

жихме до манастирътъ, ище го гледахме, защото ние сме причината за сжекиванието на това свѣто място. Черквата не можа да изгори, но черкезите и башкозуците като я ограбиха осквернили я. Дордѣто ние стояхме така и си мислѣхме какъ да излѣзнеме отъ обсадата, чуваме да говори нѣко на бѫлгарски и иди срѣща настъ. Ние като са увѣрихме, че са отъ нашите попитахме ги кол са, но въ това време са обади Христо Карамицковъ. „Азъ сѫмъ, азъ, не бойтеса.“

Той водеше осемъ момчета още, като са сѫбрахме да търсиме място да излѣзнеме. то турците още не бѣха напуснале позициите си, а се ги држаха както ѝ напредъ. Между нашите другаре имаше двама души ранени, единътъ въ краката, а другиятъ въ ръката. Като блудихме нѣколко време, ние сполучихме едно място да излѣзнемъ, да намеримъ по ранените като не можаха да излѣзнатъ — колкото и да са мъжкихме да по ги извадиме и като не можахме да имъ помогнеме, оставихме ги тамо.

Като сполучихме да са избавиме отъ окруженото място, ище отидохме въ една гора дѣто преосѣдехме тамо до другиятъ денъ.

Тъзи гора бъше близо до селото Плачка. Презъ пощта и не тръгнахме да са скитаме по-горите, но като не са опасавахме толкова много въ гората, то и не ходехме и денемъ. Скитахме са и не по-горите два деца, но като нѣмахме хлѣбъ, и не отидохме по воденици-те да търсимъ и да по намериме тамо. Ходих-ме на дълъ воденици, но не намерихме нищо. защото хората като са уплашиле пребрали си сичко и ги затвориле. Като отидохме на третята воденица, тамо намерихме хлѣбъ, но твърде малко. Колкото той да бъше мал-ко, по накъ на подкрѣни, защото, освѣнъ дѣ-то бѣхме сицица отиадиале отъ гладъ, но Ю-ранъ Костадиновъ съвсѣмъ бъше изнемо-щялъ и не са видѣхме принудени да му дадемъ и нему хлѣбътъ, защото са опасавах-ме да не на подирятъ ако би той да остане нейде и да го хванатъ.

На другата вечеръ и не ходихме въ се-лото Гостилица и земахме хлѣбъ отъ дѣда Ивана, който ни даде съ голѣмо благодаре-ние. Като излѣзохме отъ селото на растоя-ние до два часа, то и не преминахме на западната страна по-рѣката Етаръ и влезиах-ме въ едно гористо място. Отъ това място

ниe мржахме свободно да гледаме на турците и тѣхните движения. На една воденица ниe намерихме единъ турчень, но го оставихме безъ да му кажемъ нѣщо, а той тоя чашъ отишель и обадилъ на турския камондиръ и той распратилъ потера да на тжреи. Като по можаха да на намерятъ, ниe са скитахме изъ гората още два дена и като са научихме, че сичките вѫстаници, които останале живи са распръснале, то на чашъ ни не оставаше да мислимъ за друго, освѣнъ да бѣгаме въ Влашко, защото пѣмаше второ подкрепление отъ ийде. Ако и да не бѣше возможно да са спасимъ, но ниe като си помислихме, че сме излезнале въ гората не да са наслаждаваме отъ горския чистъ воздухъ, а да умреме за отечество си, рѣшихме са и тръгнахме. Христо Карамниковъ си отиде за въ Тжрево, а ниe за село Бѣла Чоркова, но си отидохме тайно, щото и турците въ селото ни не можаха да на огадятъ. Турското правительство за да си отмѣсти, то са бѣше вече постарало да затвори селските чорбаджие, бащите ни и братята ни, защото тиe биле виновати дѣто не на дали вържате на правителството. Освѣнъ това, се-

лото ни бъше заобиколено отъ башибозуци и караха бъдните селени единъ по-едни да са подисватъ на нѣкакви-си мазмати, които селените незнаиха какви са и защо са. Неволята и силата сичко прави. Съ една дума, тие заставляваха беззащитните селени да правятъ сичко противъ совѣстта си и противъ неволята си. Кадията дошелъ въ селото ни и починаль бъше да продава движимите и недвижимите имущества на ония, които са станале да взвръщатъ свободата на отечеството си. Но тѣхни собствени ли са тие имущества? Не. За башите имъ. Но иие като са научихме за сичкото това, казахме, че правдата рано или късно ще въстържествува и пролъната кръвъ за отечеството ни тя съкога ще бѫде възнаградена, т. е. не ще бѫде пролътна напразно.

На насъ ни бъше познато, че иие не ще можемъ да живѣмъ въ Бѫлгария и за това почвахме да мислимъ какъ да минимъ презъ Дунавътъ и да чакаме добаръ случай да минемъ накъмъ въоружени и да потърсимъ вторично свободата на милото си отечество. Послѣдното е лесно, но мярвото нѣкакъ по мѫчи, защото почти въ съко село и по иже-

тищата имаше въоружени турци, които само глъдаха какъ да набъдятъ ийкого, а, че или да го убиятъ или да го предадатъ въ ръцете на турското правителство като виновенъ И. за настъ са намери единъ добаръ и безстрашливъ патриотъ, който ни даде сичко сръдство-
т. с. помогна ни да на прехвърли презъ Ду-
навътъ. Този добаръ патриотъ бъше тефандъ
Кантарджията отъ Търново, който на прех-
върли съ помощта на Христа Габровисто,
който живеше въ Свищовъ. Никой народъ
на този свѣтъ не може безъ патриоти и пре-
датели. Ако би сичките народи на този свѣтъ
би имале единъ характеръ, то никога не ще-
ше да са пролива толкова кръвъ така напа-
разно и не щѣха да са стремятъ да завла-
даятъ по-слабите и народите щѣха да си
живятъ мирно. И сто, че просвѣщението
ще се да земе връхъ и ще се да има голъмъ
успѣхъ.

КРАЙ